

Dokumentace datové sady (DS)

(Aktualizováno ke dni 29. 9. 2023)

Název DS:

Zaměstnaní a nezaměstnaní podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za kraje

Popis datové sady:

Datové sada obsahuje časovou řadu se základními údaji výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) od roku 1993 za Českou republiku a kraje. Obsaženy jsou údaje o počtu zaměstnaných, nezaměstnaných, pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti a nezaměstnanosti včetně údajů podle pohlaví.

Metodické poznámky

Veškeré údaje v datové sadě představují odhady na obyvatelstvo ve věku 15 a více let. Absolutní údaje jsou vyjádřeny v tisících osobách, míry (zaměstnanosti, nezaměstnanosti, ekonomické aktivity) pak v procentech.

Zdrojem statistických údajů je výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), informace o způsobu sběru a zpracování výsledků na stránce https://www.czso.cz/csu/vykazy/vyberove_setreni_pracovnich_sil.

Do roku 2022 včetně byla pro váhy výběrového souboru používána krátkodobá projekce koncového stavu demografických dat obyvatelstva ČR k 31. 12. předchozího roku na střed aktuálního čtvrtletí. Od roku 2023 je pro všechna čtvrtletí daného roku používána projekce koncového stavu demografických dat k 31. 12. předchozího roku po odečtení odhadu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty.

Ekonomický status vyjadřuje základní rozdělení obyvatelstva ve věku 15 let a více podle zařazení na trhu práce. Tato populace je členěna na **ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tj. zaměstnané a nezaměstnané, a obyvatelstvo ekonomicky neaktivní.**

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15leté a starší, které během referenčního týdne příslušely do následujících kategorií:

- **placení zaměstnaní**, kteří spadají do těchto skupin :

"v práci". Jsou to osoby, které během referenčního týdne vykonávaly nějakou práci za mzdu nebo plat a odměna jim byla vyplácena v penězích nebo naturáliích. Není přitom rozhodující, zda jejich pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání.

"v zaměstnání, ale ne v práci". Jedná se o osoby, které již pracovaly ve svém současném zaměstnání, ale během vykazovaného období nebyly dočasně v práci a přitom měly formální vazbu k tomuto zaměstnání. Formální vazbou k zaměstnání se rozumí především pracovní poměr (v současné legislativní úpravě pracovní smlouva, jmenování a volba), dále dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti, popř. další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva (např. autorské smlouvy).

- **zaměstnaní ve vlastním podniku**, kteří spadají do těchto skupin :

"**v práci**". Jsou to osoby, které během referenčního týdne vykonávaly nějakou práci pro zisk nebo rodinný příjem, bez ohledu na to, zda byl vyjádřen v penězích nebo v naturáliích.

"**v podniku, ale ne v práci**". Jsou to osoby s vlastním podnikem, které nebyly z jakéhokoliv důvodu během referenčního týdne dočasně v práci.

Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako **práce alespoň po dobu jedné hodiny v referenčním týdnu**. Za **zaměstnané** jsou považováni i **učni**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **osoby připravující se ve školách na své budoucí zaměstnání, osoby v domácnosti a další osoby** zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, které však v referenčním období byly navíc v zaměstnání, jsou také považovány za zaměstnané. Do skupiny zaměstnaných naopak **nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené**, jejichž postavení má podle metodiky ILO odlišný charakter.

Nezaměstnaní jsou všechny osoby 15leté a starší, které ve sledovaném období **souběžně splňovaly dále uvedené tři podmínky**:

- nebyly zaměstnané,
- hledaly aktivně práci. Formou aktivního hledání práce se rozumí hledání prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, dále hledání práce přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem,
- byly připraveny k nástupu do práce, tj., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku

Míry nezaměstnanosti procentuálním způsobem vyjadřují vždy podíl nezaměstnaných (čítatel) na celkové pracovní síle (jmenovatel). Rozdíl mezi různými mírami nezaměstnanosti spočívá především v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatele míry, ale i v přesnosti zdrojů dat a časové srovnatelnosti obou údajů. Jedná se především o rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti (ILO) a mírou registrované nezaměstnanosti, resp. podílem nezaměstnaných MPSV. Protože především metodika má rozhodující vliv na hodnotu míry, je nutno vždy důsledně rozlišovat, o jaký ukazatel se jedná. V datové sadě jsou uvedeny údaje za obecnou míru nezaměstnanosti.

Obecná míra nezaměstnanosti (ILO) je ukazatel získaný z výsledků VŠPS podle mezinárodních definic a doporučení. V čitateli i jmenovateli jsou šetřené osoby uváděny podle místa jejich pobytu. **Čítatel** zahrnuje nezaměstnané podle ILO, **jmenovatel** zahrnuje pracovní síly podle ILO.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15letých a starších.

Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších.

Metodická poznámka k agregacím

Úhrn absolutních údajů za kraje odpovídá údajům za Českou republiku.

Úhrn pracovní síly (ekonomicky aktivní) a ekonomicky neaktivních odpovídá úhrnu za obyvatelstvo celkem.

Úhrn zaměstnaných a nezaměstnaných odpovídá údajům za pracovní sílu (ekonomicky aktivního obyvatelstva).

Úhrn absolutních údajů za pohlaví odpovídá úhrnu za obyvatelstvo celkem.

Struktura dat:

Datovou sadu představuje CSV soubor, jednotlivé položky (tvořící sloupce) jsou zprava i zleva ohraničeny znakem ", oddělovačem položek je čárka.

Každý statistický údaj tvoří jeden řádek souboru, zjištěná hodnota je ve sloupci *hodnota*.

Statistický údaj je definován z hlediska věcného (statistická proměnná=ukazatel), časového (rok a čtvrtletí) a územního.

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
idhod	unikátní identifikátor údaje Veřejné databáze ČSÚ	využije se v případě dotazu ke konkrétnímu údaji
hodnota	zjištěná hodnota	zpravidla v numerickém formátu, v případě, že se jedná o důvěrný nebo nespolehlivý údaj, je sloupec prázdný
stapro_kod	kód statistické proměnné	statistická proměnná vyjadřuje základní věcné vymezení statistického údaje
mj_cis	kód číselníku pro měřicí jednotku	použit číselník 78
mj_kod	kód položky číselníku pro měřicí jednotku	
ekak_cis	kód číselníku pro ekonomickou aktivitu	používá se číselník 221, pokud je prázdný, jedná se o všechny druhy ekonomické aktivity
ekak_kod	kód položky číselníku pro ekonomickou aktivitu	
pohlavi_cis	kód číselníku pro pohlaví	
pohlavi_kod	kód položky číselníku pro pohlaví	pokud je prázdný, jedná se o údaj bez ohledu na pohlaví
rok	rok referenčního období	
ctvrtleti	čtvrtletí referenčního období	pokud je prázdné, jedná se o průměrné údaje za celý rok
uzemi_cis	kód číselníku pro referenční území	číselník odpovídá typologii území, stát (Česká republika) má kód 97, kraje kód 100
uzemi_kod	kód položky číselníku pro referenční území	kód území
uzemi_txt	text položky číselníku pro referenční území	název území
stapro_txt	interpretační text statistické proměnné a ekonomické aktivity	

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
mj_txt	text položky číselníku pro měřicí jednotku	
pohlavi_txt	text položky číselníku pro pohlaví	

Použité číselníky a referenční údaje:

Pro identifikaci (definování) každého statistického údaje se využívá Statistický metainformační systém ČSÚ (SMS), a to subsystem SMS-UKAZ (statistické proměnné) a SMS-KLAS (statistické číselníky a klasifikace).

Seznam statistických proměnných - <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticke-promenne-ukazatele>

Číselník měřicích jednotek – kód číselníku ČSÚ 78

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=78&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=78&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Číselník ekonomické aktivity – kód číselníku ČSÚ 221

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=221&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=221&typdat=0&cisjaz=203&format=0

V datové sadě najdete tyto ukazatele (kombinace statistických proměnných, ekonomické aktivity a měřicí jednotky):

stapro_kod	mj_cis	mj_kod	ekak_cis	ekak_kod	stapro_txt (interpretační text)	mj_txt
3162	78	80403	221	1	Pracovní síla (ekonomicky aktivní)	tisíc osob
3162	78	80403	221	2	Ekonomicky neaktivní	tisíc osob
3162	78	80403	221	3	Zaměstnaní	tisíc osob
3162	78	80403	221	4	Nezaměstnaní	tisíc osob
3162	78	80403			Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tisíc osob
6287	78	83798			Míra ekonomické aktivity	procento
6289	78	83798			Míra zaměstnanosti	procento
6290	78	83798			Obecná míra nezaměstnanosti	procento

Číselník pohlaví – kód číselníku ČSÚ 102

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=102&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=102&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Číselník krajů – kód číselníku ČSÚ 100

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=100&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=100&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Časové vymezení

Datová sada obsahuje časovou řadu čtvrtletních a ročních údajů od roku 1993.

Roční údaje nemají vyplněnou položku čtvrtletí.